

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 136/20
Люксембург, 10 ноември 2020 г.

Решение по дело C-644/18
Комисия/Италия

Италия е нарушила правото на Съюза в областта на качеството на атмосферния въздух

*Пределно допустимите стойности, приложими за концентрациите на прахови частици
ПЧ₁₀, са били системно и постоянно превишавани между 2008 г. и 2017 г.*

През 2014 г. Европейската комисия започва производство за установяване на неизпълнение на задължения срещу Италианската република поради системното и постоянно превишаване в определен брой зони на италианската територия на пределно допустимите стойности за праховите частици ПЧ₁₀, определени в Директивата за качеството на въздуха¹.

Комисията всъщност счита, от една страна, че от 2008 г. Италианската република е превишавала системно и постоянно в засегнатите зони дневните и годишните пределно допустими стойности, приложими за концентрациите на прахови частици ПЧ₁₀ съгласно член 13, параграф 1 във връзка с приложение XI към Директивата за качеството на въздуха. От друга страна, Комисията упреква Италианската република, че не е изпълнила задължението си по член 23, параграф 1 във връзка с приложение XV към същата директива да приеме подходящи мерки, за да гарантира спазването на пределно допустимите стойности, определени за праховите частици ПЧ₁₀ във всички засегнати зони.

Тъй като счита, че обясненията по този въпрос, представени от Италианската република в досъдебната процедура, са недостатъчни, на 13 октомври 2018 г. Комисията предявява пред Съда иск за установяване на неизпълнение на задължения.

В постановеното на 10 ноември 2020 г. решение Съдът, заседаващ в голям състав по искане на Италианската република, уважава този иск.

На първо място, що се отнася до твърдението за системно и постоянно нарушение на разпоредбите на член 13, параграф 1 във връзка с приложение XI към Директивата за качеството на въздуха, Съдът приема, че посоченото твърдение за нарушение е основателно предвид изложените от Комисията обстоятелства за периодите и зоните, предмет на производството. В това отношение Съдът най-напред припомня, че превишаването на пределно допустимите стойности за праховите частици ПЧ₁₀ само по себе си е достатъчно, за да се установи неизпълнение на посочените разпоредби на Директивата за качеството на въздуха. Впрочем в случая **Съдът констатира, че от 2008 г. до 2017 г. включително дневните и годишните пределно допустими стойности, определени за праховите частици ПЧ₁₀, са били редовно превишавани в засегнатите зони.** Според Съда обстоятелството, че въпросните пределно допустими стойности не са били превишавани през някои години от разглеждания период, не е пречка в такъв случай да се установи системно и постоянно нарушение на съответните разпоредби. Всъщност съгласно самото определение за „пределно допустима стойност“, съдържащо се в Директивата за качеството на въздуха, за да се избегне, предотврати или намали вредното въздействие върху човешкото здраве и/или околната среда като цяло, тя трябва да се постигне в рамките на определен период, след което да не бъде превишавана. Освен това

¹ Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 2008 г., стр. 1).

Съдът подчертава, че когато е направена такава констатация, както в настоящия случай, няма значение дали неизпълнението се дължи на волята на държавата членка, която следва да носи отговорност за него, на нейната небрежност или пък на евентуални технически или структурни трудности, които е срещнала, освен ако се докаже наличието на изключителни обстоятелства, последиците от които не са могли да бъдат избегнати въпреки цялата положена дължима грижа. Тъй като в случая не е успяла да представи такива доказателства, Италианската република следователно напразно се е основала на разнообразието от източници на замърсяване на въздуха, за да поддържа, че не отговаря за някои от тях, като например източниците, които били повлияни от европейските секторни политики, или на топографските и климатичните особености на някои засегнати зони. Накрая, Съдът не приема за релевантно изтъкнатото от Италианската република обстоятелство за ограничения обхват, с оглед на цялата национална територия, на зоните, за които се отнасят твърденията на Комисията за нарушения. В това отношение той уточнява, че превишаването на пределно допустимите стойности за праховите частици ПЧ₁₀ дори само в една зона само по себе си е достатъчно, за да се приеме за установено неизпълнение на посочените разпоредби на Директивата за качеството на въздуха.

На второ място, що се отнася до твърдението за нарушение поради неприемането на подходящи мерки, за да се гарантира спазването на пределно допустимите стойности за праховите частици ПЧ₁₀ в съответствие с изискванията на член 23, параграф 1, разглеждан самостоятелно и във връзка с раздел А от приложение XV към Директивата за качеството на въздуха, Съдът също го приема за основателно. В това отношение той припомня, че по силата на тези разпоредби в случай на превишаване на посочените пределно допустими стойности, след като е изтекъл крайният срок за тяхното постигане, съответната държава членка е длъжна да изготви план за качеството на въздуха, който да отговаря на изискванията на тази директива, по-специално на изискването да предвижда подходящи мерки, така че периодът на превишаване на тези пределно допустими стойности да бъде възможно най-кратък. В този контекст Съдът подчертава, че макар такова превишаване само по себе си да не е достатъчно, за да се установи неизпълнение на задълженията на държавите членки по посочените разпоредби на Директивата за качеството на въздуха, и макар те да разполагат с известна свобода на действие при определянето на мерките, които следва да се приемат, така или иначе тези мерки трябва при всички случаи да позволяват периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък.

В случая обаче **Съдът констатира, че Италианската република явно не е приела своевременно така изискваните мерки.** В подкрепа на констатацията си той посочва данните, съдържащи се в преписката, от които по-конкретно следва, че превишаването на дневните и годишните пределно допустими стойности за праховите частици ПЧ₁₀ остава системно и постоянно в продължение на поне осем години в засегнатите зони, че въпреки процеса за постигане на тези пределно допустими стойности, който тече в Италианската република, предвидените мерки в плановете за качеството на въздуха, представени пред Съда, по-специално тези, които целят да доведат до структурни промени конкретно с оглед на основните фактори за замърсяване, са били предвидени в по-голямата си част едва съвсем неотдавна, и че няколко от тези планове обявяват срок за изпълнение на целите във връзка с качеството на въздуха, който може да обхване няколко години, дори две десетилетия след влизането в сила на посочените пределно допустими стойности. Според Съда подобно положение само по себе си доказва, че Италианската република не е привела в действие подходящи и ефикасни мерки, за да бъде периодът на превишаване на пределно допустимите стойности за праховите частици ПЧ₁₀ възможно най-кратък. Освен това, докато Италианската република счита за необходимо, по-специално с оглед на принципите на пропорционалност, субсидиарност и равновесие между обществените и частните интереси, да разполага с дълги срокове, за да могат мерките, предвидени в различните планове за качеството на въздуха, да породят своите последици, Съдът отбелязва, напротив, че такъв подход противоречи както на времевите указания, предвидени в Директивата за качеството на въздуха за изпълнение на определените в нея задължения, така и на важността на целите за опазване на човешкото здраве и околната среда, преследвани с тази директива. Всъщност, като признава, че член 23, параграф 1 от Директивата за качеството на въздуха

не може да изисква приетите от държава членка мерки да гарантират незабавното спазване на тези пределно допустими стойности, за да могат да се разглеждат като подходящи, Съдът същевременно подчертава, че подходът на Италианската република би означавал да се приеме общо удължаване — евентуално *sine die* — на крайния срок за постигане на съответствие с тези стойности, въпреки че те са определени именно с оглед на постигането на тези цели.

ЗАБЕЛЕЖКА: Искът за установяване на неизпълнение на задължения, насочен срещу държава членка, която не е изпълнила задълженията си, произтичащи от правото на Съюза, може да бъде предявен от Комисията или от друга държава членка. Ако Съдът установи неизпълнението, съответната държава членка трябва да се съобрази с решението във възможно най-кратък срок.

Когато прецени, че държавата членка не се е съобщила със съдебното решение, Комисията може да предяви нов иск, като поиска налагане на имуществени санкции. Ако обаче мерките за транспониране на директива не са съобщени на Комисията, по нейно предложение Съдът може да наложи санкции още с първото съдебно решение.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 5536

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106